

Գրքանոց

Ազգայնական

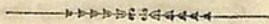
— Մաս 1

Գ Ա Ղ Տ Ն Ի Ք

Կ Ղ Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Կ Ա Մ

Ա Ր Ի Ի Ն Ա Լ Ի Ց Վ Ի Հ Ե Ր Ո Ւ Ն Կ Ա Ր Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Ա Ր Մ Ե Ն Ա Կ Հ Ա Յ Կ Ո Ւ Ն Ի

1224

809

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻԻՆ Ո. Յ. ՔԻԻՐՔՃԵԱՆ

— 1864 —

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Ինչպէս որ դերձակն իւր վերայ նոր հանգերձ ունենալու փափար՝ եւ ժամագործը սեպհական ժամացոյց չունի. նոյնպէս ալ բարոյականութիւն ծախողները ընդհանրապէս անբարոյական անծիրններ են:

Ամեն դարերու եւ ամեն ազգաց մէջ կղերականութիւնը միշտ ամբաստանուած է, եւ մեր հայրերը՝ աշխարհիս այս մասին ունեցած փորձառութեան հաւատալով, « աշխարհս կրօնաւորներէն պիտի փլչի », ըսուած խօսքը ընդունած եւ մեզ հաղորդած են:

Թողլով մէկդի հին աշխարհաց կղերականութեան վաս-
թարութիւնը, քուրմերուն ու քրմուհիներուն խարէութիւն-
ներն ու պղծութիւնները, նոյն իսկ Աստուծոյ հին եկեղև-
ցիին մէջ բազմող կղերականութիւնը այն աստիճան անբարոյականութեան հասած էր որ « իժի ծնունդը », անուանեց զանոնք մեծ նշմարախօսն Քրիստոս:

Գալով աշխարհիս արդի կղերականութեան, սիրս ունեցող մը արդարեւ կ'ապշի կը մ'նայ ու չկրնար որոշապէս մը-
սածել թէ ի՞նչ վախճան պիտի ունենայ նորա բունած ըն-
թացքը:

Մէկդի առնելով կրօնական ուրիշ կազմութիւնները, երբ աչք մը դարձընեմք Քրիստոնեայ կղերականութեանց վերայ, զգուանք, յուսահատութիւն եւ կատաղութիւն կը լեցուի կուրծքերնուս մէջ. վասն զի այս խումբերը չէ թէ փայն Աւետարանի հոգւոյն հակառակ մէկզմէկ կ'ասեն ու կը բանադրեն, ալ նոյն իսկ իրենց հետեւող ժողովրդեան

բարոյական յառաջադիմութեան թշնամի են. միանգամայն
այն աստիճանի հասած է ասոնց փառասիրութիւնը, շահա-
սիրութիւնը եւ բղջախոհութիւնը, որ մարդ կ'ապշի կը մնայ
ու չկրնար որոշել թէ որո՞ւ հետեւի, Քրիստոսի՞ թէ ոչ կրօ-
նաւորաց, սրբո՞ց թէ ոչ սասանաներուն:

Յառաջաբանս կարճ կ'ընեմ, վասն զի իմ հոգիս աշխա-
տութեանս ամբողջ ընթացքը պիտի յայնէ, միայն թէ սա
չափս ալ ըսել հարկ է թէ ես այս աշխատութեան ձեռք
չպիտի զարնէի՝ եթէ ամենէն աւելի դրօշակիր չլինէի Քրիս-
տոսի եւ մեր Հայաստանեայց Լուսաւորչական սուրբ եկեղե-
ցիին, որոնք ափսո՛ս այսօր այնպիսի պաշտպաններու եւ
պաշտօնեայներու ձեռք մնացած են՝ որ փառքէ աւելի
նախասինք կը բերեն Քրիստոնէութեան, եւ կը հաստատեն
թէ՛ դեռ աշխարհս Քրիստոնէութիւնն ընդունած չէ:

Գ Ա Ղ Տ Ն Ի Ք Կ Ղ Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

ԿԱՄ

ԱՐԻՒՆԱԼԻՑ ՎԻՇԵՐՈՒ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գ Լ Ո Ւ Խ Ս.

Ո Ւ Խ Տ Ա Գ Ն Ա Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Հ ՈՉԱԿԱՒՈՐ բող մը՝ որ իւր կենաց ամենաթանկագին մասն ալ ձեռքէ հանած էր, վերջապէս որոշեց անարգութենէ ազատիլ. ուստի այս խորհրդով դնաց իւր քահանան դտնելու. բարի ու Աստուածասէր քահանան՝ արդարեւ կորուսեալ կընկան մը այսպիսի մէկ անօրինակ զղջումը տեսնելով, իւր կարողութեան ներածին չափ հարկ եղած խնդրատներն ու յորդորները տուաւ նորա՝ եւ միանգամայն համոզեց զայն, որ Ս. Հաղորդութիւնը առնելէն վերջը ուխտագնացութիւն մըն ալ ընէ:

Կինը՝ սրտի կատարեալ անկեղծութեամբ եւ արտասուալից աշուրներով քահանայէն զատուելով, ընդունած սլատուիրանաց համեմատ առանց մէկու մը ընկերակցութեանը ուխտի դնաց այն վանքերէն մէկը՝ որ մեծ անուն ունէր իրեն դիմողներուն խնդիրները կատարելու մասին:

Այս կինը որքան որ իւր կենաց դարունը անցուցած էր, սակայն գեղեցկութիւնը դեռ կը պահէր. կովկասեան արտեւանունքներով շրջապատեալ խոշոր ու սեաւ աշուրները հրապուրիչ ազդե-

ցութեամբ՝ բարձր ու ճերմակ ճակատը սահմանող աղեղնաձեւ յօնքերուն տակ կը փալվիլէին . առատ եւ փափուկ մազերը՝ նորա բարեձեւ գլխուն երկու կողմերէն վար թուլ թողուած, շքեղութիւն կ'ընծայէին նորա հակթաձեւ դէմքին, ճերմակ ու լեցուն այտերուն՝ որ փոքրիկ բարակ շրթունքներով, ձիւնի նման ճերմակ եւ մարդարտի սէս կանոնաւոր շարք ունեցող ակօաներով ճոխացեալ բերնի մը երկու կողմերը բարձրացած էին :

Մարդկային ընկերականութեան մէջ ամենէն դարմանալի եւ ամենէն ցաւալի բանը, դեղեցիկ կանանց շատերուն բողբոլութեան զիջանելին է . այս անկրելի չարիքը ինչ պատճառներով ալ թէ յառաջ դայ, տակաւին ես համոզուած եմ որ ամեն ուրիշ պատճառներէ աւելի կղերականութեան սարտազանցութիւնն ու ապօրինաւորութիւնն է . վասն զի թէեւ իմաստասիրաբար կանանց շատերուն բողբոլինքը գտնուած ընկերութիւններնուն անկանոնութիւններէն կամ ամուսնական պահանջմանց եւ իրաւանց պակասաւորութենէն կ'արդատաւորի, բայց եւ այնպէս քանի որ բարոյականութեան եւ օրինաւորութեան դասախօսները չեն աշխատիր որ այս ընկերական ջրէնքները կարգադրեն եւ կանոնաւորեն, հարկաւ իրենք կը մնան մինակ պատասխանատու եւ պատճառ ամեն այս տեսակ աղետից, որ այսօր մարդկային ընկերականութիւնը փճացնելու եւ վատթարացնելու աստիճանին հասած են :

Մեր պատմութեան Հերօսուհին այնպիսի երկտասարդի մը պատճառաւ բողբոլ եղած էր, որ զինքը խաբելէն, սղծելէն եւ վատահամբաւելէն վերջը զայրաքաղաքէս հեռացեր ու ալ ետ չէր դարձած . . . :

Խեղճ ու դեռահաս աղջիկը իւր ծնողաց եւ անգամ
կանացը անկրթութենէն պատժուելով, եւ կրած
կշտամբանացը չկրնալով դիմանալ, առաջին անգամ
ինքզինքը մայրապետի մը կը յանձնէ, այնպիսի մայ-
րապետի մը որ մի անգամ երեք օր եւ երեք գիշեր
իւր սենեակէն դուրս չելլելէն վերջը՝ անուն հանած
էր թէ՛ ինքը մեռնելով դժոխքն ու արքայութիւն
տարուած է, որպէս զի անկից վերջը՝ տունէ տուն
սլաքտելով, ամին ընտանեաց մէջ քարոզութիւններ
ընէ եւ գեղեցիկ կիները մեղքէ զգուշացնէ. ըստ
որում կանանց՝ գեղեցիկները դժոխք կ'երթան եղեր:

Մայրապետը թէեւ առջի բերան ամենայն պար-
կեշտութեամբ կը վարուէր իրեն ապաստանած աղջ-
կան հետ, սակայն ձմեռ գիշեր մը իւր սաղմոսեր-
դութիւնները, աղօթքներն ու շարականները ըսե-
լէն եւ յիտուն անգամէն աւելի իւր երկար ու խաչա-
զարդ համրիչը դարձնելէն վերջը, սկսեալ տխուր
հառաչանք մը արձակել ու լալ. պարզ ու անմեղ
աղջիկը այս արտաքոյ կարգի ողբը տեսնելով չկըր-
ցաւ անտարբեր մնալ, եւ իւր պաշտպանին տըրտ-
մութեան պատճառը չհարցնել. մայրապետին ալ
ուզածը այս էր. վասն զի երբ իւր հոգեզաւակը բա-
զուկները բանալով կը գրկէր զինքը ու աղերսանօք
կ'աղաչէր որ սրտին կսկիծը յայտնէ, ինքն աւելի
կը բարձրացնէր իւր լացը եւ անանկ կը ցուցնէր
թէ կը նուազի. աղջիկը տեսնելով որ իւր խեղճ
պաշտպանը նստելու կարողութիւն չունի, զանի
վերցնելով անկողնոյ մը մէջ պառկեցուց եւ ինքն
ալ քովը նստաւ արտասուալից:

Մայրապետը կամաց կամաց հառաչանքներն ու
ողբերը դադարեցնելով գոցեց աչուրները եւ կէս ժամի

չափ խորունկ նիրհման մէջ ընկղմած ցուցուց ինքզինքը . յետոյ հանդարտութեամբ մը աչքերը բանալով, աղաչեց աղջկան որ գիշերը քօլը պառկի . աղջիկը սիրով ընդունեց նորա առաջարկութիւնը , մէկէն մտաւ վերմակին տակ եւ պառկեցան : Մայրապետը հինգ վայրկեանի չափ լռիկ կենալէն վերջը հարցուց աղջկանը թէ արթնուի :

— Այո՛ սիրելի մայրս , ըսաւ աղջիկն ուրախանալով , եւ ինչպէս կրնամ քնանալ քանի որ սիրտս սաստիկ անհանգիստ է ձեր այս գիշերուան կրած տրամութեանը համար :

« Սիրտդ սիրեմ դաւակս , ըսաւ մայրապետը , աղջիկը բազուկներուն մէջ առնելով . ըսէ ինծի վախցար . . . »

— Այո՛ շատ վախցայ որ բան մը չլինիս , պատասխանեց աղջիկը անուշութեամբ :

« Ար ցաւիմ որ առաջուց պատմած չէի քեզ թէ երբեմն հրեշտակ մը կու գայ ու դիս կը ծեծէ . եթէ պատմած լինէի , չէիր վախնար անշուշտ » , ըսաւ մայրապետը :

— Հրեշտակ մը քեզ կը ծեծէ , ըսաւ աղջիկը դողդղալով , բայց ինչո՞ւ , ինչ կ'ուզէ քեզմէ :

« Ա՛հ աղջիկս , ինչպէս յայտնեմ քեզի պատճառը , իսկ թէ որ քեզ չյայտնեմ , որո՞ւ պատմեմ . ո՞վ դիս կը սիրէ քեզի չափ » . կրկնեց մայրապետը աղջիկը կուրծքին մէջ սեղմելով :

— Ըսէ ինձ ուրեմն սիրելի մայրս , ըսէ ինձ , աւելցուց աղջիկը որոշաբար , դուցէ կրնամ կարեկէց լինել քեզ :

« Ա՛հ , լոկ կարեկցութիւնը ինչ օգուտ կրնայ ունենալ , քանի որ հրաման տրուած է ինձ այնպի-

տի առաքինութիւնն մը կատարելու՝ որ իմ կարողութենէս վեր է. օգնականն մը սլարտիմ ունենալ », ըսաւ մայրապետը :

— Օգնական ես, գոչեց սլարդամիտ աղջիկը, յայտնէ ինձ դադանիքդ :

« Մտիկ ըրէ ուրեմն աղջիկս, ըսաւ մայրապետը նստելով, ես թէեւ չեմ սլարտաւորեր քեզ որ խոստանաս ինձ, սակայն գադանիքս լսելէդ յետոյ քեզ կը մնայ որոշումն ընել. անխորձ երիտասարդ մը որ կրօնասէր ծնողաց խիստ հսկողութեամբը մեծցած էր, դեռ աշխարհիս փորձութեանց տեղեկութիւն չունենալուն՝ վարդապետական պաշտօնն մը առաւ վրան. խեղճը որ հիմայ մեծցած է՝ գիշեր ցորեկ կը տանջուի, վասն զի բնութեամբ արիւնոտ լինելուն իւր ցանկական կիրքը սաստիկ է. բայց որովհետեւ ուխտ ըրած է չամուսնանալ, հետեւաբար մէկ կողմանէ ըրած ուխտը եւ միւս կողմանէ իւր բնութեան պահանջումը զինքը չէ թէ միայն ապերջանիկ ըրած են, այլ նաեւ իւր կատարելիք սրբազան եւ Աստուածային արարողութիւններուն եւ սլարտաւորութիւններուն ալ խոչընդոտ կը լինին. այս վարդապետը, աղջիկս, շատ անգամ կը տեսնէր զիս եւ դարման մը կը պահանջէր. իսկ ես ալ առաքինութեան վերայ տեղեկութիւն չունենալուս համար կը յանդիմանէի զինքը. օր մըն ալ դարձեալ երբ իմ խորհուրդս հարցոց, անանկ ծանր կշտամբանք մը ըրի իրեն դէմ՝ որ խեղճը ճիտը ծուռ հեռացաւ ինձմէ. նոյն գիշերը երբ սովորութեանս համեմատ կ'աղօթէի, անաւատիկ ձեռքը հրեղէն թուր մը առած հրեշտակ մը ներկայանալով ինձ, սկըսաւ սաստիկ ձեռել զիս, եւ երբ ասպաշխարելու

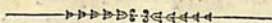
համար մեղքս հարցուցի, ըսաւ ինձ թէ « թէ որ դու ուխտեալ ես կոյս մնալու, չէ՛ր կրնար այնպիսի առաքինի կին մը գտնել որ չամուսնանալու ուխտ ըրած խեղճ վարդապետի մը սփոփանք տար » . այս խօսքերը ընելէն վերջը հրամայեց ինձ հրեշտակը որ անմիջապէս ձեռքէս եկածն ընեմ վարդապետին . հիմայ աղջիկս հաւատոմ ինձ որ այս գիշեր նոյն հրեշտակը դարձեալ զիս ծեծելով կը հրամայէր որ քեզ ընտրեմ այն վարդապետին համար . ալ դուն գիտես, խորհէ այս գիշեր եւ առաւօտուն ինձ յայտնէ քու կամքդ » :

Արօնական պահանջմանց եւ ճշմարիտ բարոյականութեան օրէնքներուն բոլորովին անտեղեակ խեղճ աղջիկը, որ մայրապետին պատուութեանը կատարեալ հաւատք ընծայած էր, անմիջապէս ամենայն երկիւղածութեամբ պատասխանեց :

— Միրելի մայրս, կամք Տեառն օրհնեալ եղիցի . ես ամեն բանի պատրաստ եմ, միայն թէ քու կամքիդ համաձայն լինի :

« Օրհնեալ աղջիկս, գոչեց մայրապետը գրկելով եւ համբուրելով աղջիկը, ուրեմն հանգչէ հիմայ, մնացեալը ես կը խորհիմ » : Սրդարեւ խորհեցաւ ալ գործադրեց ալ, վարդապետի կերպարանք ունեցող լիտի սրիկայի մը կրիցը զոհելով իրեն ապաստանողը . եւ կամաց կամաց մէկ վարդապետը երկուք, երկուքը երեք եւ այլն ըրաւ . մինչեւ որ աղջկան սիրտը աչքին չափ բացուելով, նա ալ իր կողմանէ կարօտելոց օգնութեան դիմելու առաքինութիւնը ձեռք առաւ . եւ այս առաքինութիւնը աւելի ազատութեամբ 'ի գործ դնելու համար Բէրայի Նէնի Շէհիր ըսուած թաղը տուն մը վարձեց, ուր տասը

տարիի չափ բողոքեան ամենագարշելի տղմին մէջ
լողալով, քանի մը երկիւղալից պատճառներով որո-
շումն ըրաւ իւր անարգութենէն ազատելու, ինչ-
պէս որ պատմութեանս սկիզբը տեսան ընթերցողք :

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ .

Վ Ա Ն Ա Կ Ա Ն Ն Ե Ր Ը

Կէս օրը երկու ժամ անցեր էր, վանականներուն
ամենքն ալ քնացեր էին եւ խոր լութիւն մը կը
տիրապետէր վանքին մէջ, երբ պահապան մը ոտ-
քերուն մատերուն վերայ կոխելով այն երկայն սը-
բաններէն մէկուն մէջէն կ'անցնէր՝ որոյ երկու կող-
մը միաբաններուն սենեակները կը գտնուին : Արա-
հին մէկ անկիւնը դրուած մեծ եւ հին ժամացոյց մը
երկու զարկաւ, երբ պահապանը սենեակի մը դու-
ռը բանալով կամաց մը ներս մտաւ, եւ սօֆայի մը
վերայ խոռկացող միջահասակ, թուխ եւ քառասուն
տարեկան վարդապետի մը մօտենալով՝ արթնցուց
գայն եւ իմացուց որ ուխտաւոր մը եկած է :

« Ո՞վ է » հարցուց վարդապետը աչուրները կէս
մը բանալով :

— Կին մը, պատասխանեց պահապանը :

« Կին մը . . . ինտօր է ծո՞ ըռընտիկ է » մրմռաց
միաբանը, մինչդեռ պահապանը քթին տակէն խըն-
դալով « գէշ չէ » պատասխանը տուաւ :

Վարդապետը ոտքի ելաւ, ինքզինքը շտկեց եւ
դուրս ելլելով եկեղեցի իջաւ, ուր պատկերի մը
օղջեւ ծնկան վերայ ինկած, գլուխէն մինչեւ ոտքը

սեաւ շալ մը թողած կին մը արտասուելով կ'աղօթէր, որուն վարդապետը աչքին ծայրովը նայելով ներս մտաւ ու սկըսաւ քթին տակէն « Տէր զի բազում եղեն նեղիչք իմ, եւ բազումք յարեան 'ի վերայ իմ: Բազումք ասէին զանձնէ իմմէ թէ չիք փրկուած թիւն սորա առ աստուած իւր » երգել:

Ուխտադնացութեան որոշեալ օրերէն 'ի զատվանք մը ու իւր եկեղեցին արդարեւ խիստ ահարկու երեւոյթ մը կ'ունենայ... հին, մեծակառոյց եւ ահարկու շէնքեր որ լուծեան մէջ թաղուած՝ զիրենք շըրջապատող լերանց վերայ շուք կը ձգեն... ճիշդ այսպիսի տխուր օր մըն էր այն օրը՝ երբ մեր դիւցադնուհին առանձին իւր մեղքերուն վերայ կ'ողբար վանքին մէջ, ուր վարդապետ մը կէս ձայնով վերողբեալ սաղմոսերգութիւնը կ'ընէր ըստ իւր հաճոյից այս պարագան արտաքոյ կարգի ներգործութիւն մը ունեցաւ կնկան վերայ՝ անանկ որ մէկէն ոտքի ելլելով ներս դիմեց եկեղեցիէն, մօտեցաւ վարդապետին, ձեռքն ուղեց համբուրելու, համբուրեց, երեսը նաչեցաւ, գոյնը նետեց, դող մը եկաւ վրան, ծունկերն սկըսան մէկզմէկու զարնել, ինկաւ գետինը մարեցաւ ուրիշ վարդապետ մը եւ դռնապան մը ներս մտան, տեսան տեսարանը ասլշեցան, երկու վարդապետ, երկուքն ալ հաւասարաբար քարացած սկըսան մէկզմէկու նայիլ. դռնապանը վաղեց ջուր բերաւ սկըսաւ սրսկել կնկան երեսին վերայ. բացաւ կինը աչուընէրը, զանոնք կրկին անգամ վեր վերցուց, բայց այս անգամ ետքէն եկող վարդապետին երեսը նաչեցաւ. ելաւ նստաւ, սկըսաւ մտածել ու լալ... վարդապետք քիչ մը շունչ առին. կարծեցին թէ ախտաւոր է. առաջին վարդապետը մըմտալով հե-

ապալաւ . երկրորդը մօտեցաւ կնկանն ու հարցուց .
« Տիկին ինչ եղար, հիւանդ ես » :

— Ա՛հ, դոչեց խեղճ կինը զգացմունքները ծածկելով . հայր սուրբ, ձեր կերպարանքը մի քան փոխուեցաւ քանի մը վարկենի մէջ, սն մեղաւոր եմ ես, անօրինակ մեղաւոր մը եւ անարժան այս սուրբ յարկիս . դուրս ելլեմ, դուրս ելլեմ, մեղայ առաջի Աստուծոյ եւ մարդկանց :

« Բայց աղջիկս ինչ եղար, ինչն շուարած ես, թէ որ մեղաւոր ես, Աստուած կ'ողորմի քեզ, Նա կը սրբէ քու մեղքերդ » ըսաւ վարդապետը, 'ի դու չարժեկով նորա վերայ :

— Աստուած ողորմած է՝ բայց ոչ ինձ համար, պատասխանեց կինը դառնապէս արտասուելով . Նա կը հալածէ զիս . սն, քանի մը վայրկեան առաջ ձեր սրբութեան դէմքը տարբեր տեսայ ես :

Պարզամիտ վարդապետը բան չհասկընալով այս խօսքերէն եւ կարծելով թէ ախտաւոր կին մըն է, գիւղէն կին մը կանչել տալով ապսպրեց նորա որ հարկ եղածն ընէ . ու ինք մտնելով այն պահարանը ուր առաջին վարդապետը գացեր էր, պօռաց :

« Ի՞նչ է այս վարդապետ » :

— Գիտեմ ես, ըսաւ միւսը, սրտին յուզմունքը ծածկելու համար երեսն անգին դարձրնելով :

« Աստուած բժշկութիւն տայ » ըսաւ անմիան ու առաւ քալեց :

— Աստուած հոգիդ առնու անպուշ —, կրկնեց ետեւէն առաջին վարդապետը, որոյ երեսը գոյն չէր մնացած, բոլոր մարմինը կը դողդղար եւ ալոսանքը մէկգմէկու կը զարնուէին :

Գիւղէն եկող կինը բռնելով մեր դիւցազնուհին

ձեռքէն իւր տունը տարաւ, եւ խել մը մխիթարա-
կան խօսքերով ու կատակներով հանդարտեցուց
զայն :

Օրը երեկոյ եղաւ, եւ ժամերգութիւնն սկսաւ
վանքին եկեղեցիին մէջ, բայց միաբաններէն մին
սլակաս էր. նա տկարութիւն ունիմ ըսելով իւր սեն-
եակն առանձնացած սաստիկ մտատանջութեան եւ
կատաղութեան մէջ էր. երբեմն նստարանի մը վե-
րայ նստելով գլուխն առջին կախած կ'արձանա-
նար. երբեմն յանկարծ ոտքի ելլելով կը շրջէր, եւ
երբեմն ալ փոքրիկ պահարանէ մը օղիի սրուակ մը
հանելով կը խմէր. ժամերը իրար յաջորդեցին, ա-
րեւն իւր մարը մտաւ, եւ գիշերուան խաւարը տի-
րապետեց. եւ անհող վանահայրը իւր ընտրելի վար-
դապետաց հետ նստած գինի կը պարպէր « համայն
ուխտաւորաց քսակին » բարեմաղթութիւններ ընե-
լով, մինչդեռ իրմէն աւելի գինքն ատող վարդա-
պետները զանազան կատակաբանութեամբ գինքը
կը շողոքորթէին :

« Ընտիր վանահայր » կ'ըսէր մէկը :

« Ախարոսի գինիի նման » ուրիշ մը :

« Սկիի չափ անոյշ եւ արծաթի չափ գեղեցիկ »
կը կրկնէր մէկ ուրիշը :

Գլուխները տաքցան, խօսակցութիւնները բարձ-
րացան, միաբաններն ալ լիկեցան, հանուեցան, գը-
լուխին բացին եւ սկսան երգել « Նայեաց սիրով .
ջ . . եւայն » :

Շնորհակալութիւն երկնից, որ մեր վարդապետ-
ները այնպիսի հանգամանքներով զարդարած է որ
փորերնին կշտանալուն պէս ալ բանի մը օգտակար
լինելու չեն աշխատիր. մտքերնին ալ չյոգնեցնելու

համար ոգելից ըմպելեաց կը դիմեն :

Աշխարհս թող կ'ուզէ նէ չհաւատայ , ես յաւիտեան որոշած եմ հաւատալ թէ ընութեան մղումը եւ պահանջումը ամեն բանէ վեր է , եւ ցանկական մասին՝ անհնար է որ նստողական կեանք վարող , վանքի մը պատերուն մէջ շրջող , ուզած ժամուն հաց ուտող , աղատաբար գինի խմող , միտք չյող-նեցընող , ծոյլ , գեր , արիւնալից մարդ մը անսարքեր մնայ եւ իւր այս կիրքին յաղթել կարենայ . ասոր հակառակը պնդելը հայհոյութիւն է . ամբարըշտական հայհոյութիւն :

—▶▶▶▶▶:◀◀◀◀—

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ .

Գ Ի Շ Ե Ր Ա Շ Ր Զ Ի Կ

Ճիշդ կէս գիշեր էր , երբ վանքը լռութեան եւ մթութեան մէջ թաղուած երկիւղատու կերպարանք մը կը կրէր . այս գիշեր բնութիւնը կարծես խոր մտածութեան մէջ ընկղմած՝ շարժիլ անգամ չէր ուզեր . սեաւ ամպեր սկըսած էին ամբողջ մթնոլորտը ծածկելով լուսնոյ եւ աստեղաց լոյսէն զրկել աշխարհս . օդը սաստիկ տաք եւ նեղիչ էր . հով ամենեւին չէր անցներ . . . անձրեւն սկսաւ տեղալ , փայլակ ու կայծակ ամեն վայրկեան մէկզմէկ կը յաջորդէին , եւ որոտմունքը կը դռուացնէր ամբողջ երկիրս :

Բնութեան այս երկիւղալից կացութեան միջոցին , վանքին դռնապանին սենեակին մէջ պլպլացող կանթեղի մը սուջիւ վարդապետ մը կանգնած կը

Իրան

Արախ
անիտ

Ինչորհրդ զոնապանէն որ դուռը բանայ . իսկ զբռնադանք թէև պարտաւոր էր հնազանդիլ վարդապետին, սակայն մէկ կողմանէ բնութեան վիճակը նկատելով, եւ միւս կողմանէ վարդապետին այլայլութիւնը նշմարելով, կը զարմանար եւ չէր գիտեր ինչ ընելիքը . որուն ծանրաշարժութիւնը այնքան անտանելի եկաւ վարդապետին՝ որ վերջապէս պռագաց . « Ծո՛ կրիմայ ես ինչ ես, քեզ կ'ըսեմ, սա դուռը բաց » :

— Բանամ հայր սուրբ, ըսաւ զոնապանը վարդապետին սպառնալից հրամանէն երկնչելով :

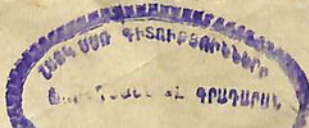
« Մարդու բան չպիտի ըսես » կրկնեց վարդապետը, երբ դուռը բացուելով ինք դուրս ելաւ :

— Սատանայ է ինչ է այս վարդապետը Աստուած իմ, ըսաւ զոնապանը վարդապետը հեռանալէն վերջը, ո՞վ գիտէ սր սատանան փորը մտած է :

Եւ իրօք ալ սատանան վարդապետին փորը մըտած էր, կամ որ նոյնն է՝ վարդապետը սատանային փորը մտած էր . աչքին բան չէր երեւնար, ոչ անձրեւ, ոչ որոտմունք, ոչ փայլակ եւ ոչ ալ կայծակ . այլ լուրին աննկատ բնութեան այն ահաբեկ կացութեան, ինք գլուխն առջին կախած մէկ փոքրիկ տան մը ճամբան ըննած էր, որ առանձին կը կենար պարտեզի մը մէջ, եւ որն որ հաղիւ տեսանելի էր քանի մը ծառերու ճիւղերուն մէջ՝ որ զանի շրջապատած էին :

Անձրեւը յորդառատ կը տեղար, երբ մեր վարդապետը մինչև ոսկորը թաց, հասնելով յիշեալ տնակին առջին կնկան անուն մը տուաւ, եւ իսկոյն դուռը բացուելով վարդապետը ներս մտաւ :

Միջանասակ երեսունեւից տարեկան թուիս կին

Երկ
809

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0596194

ЦЕНА

624

809